

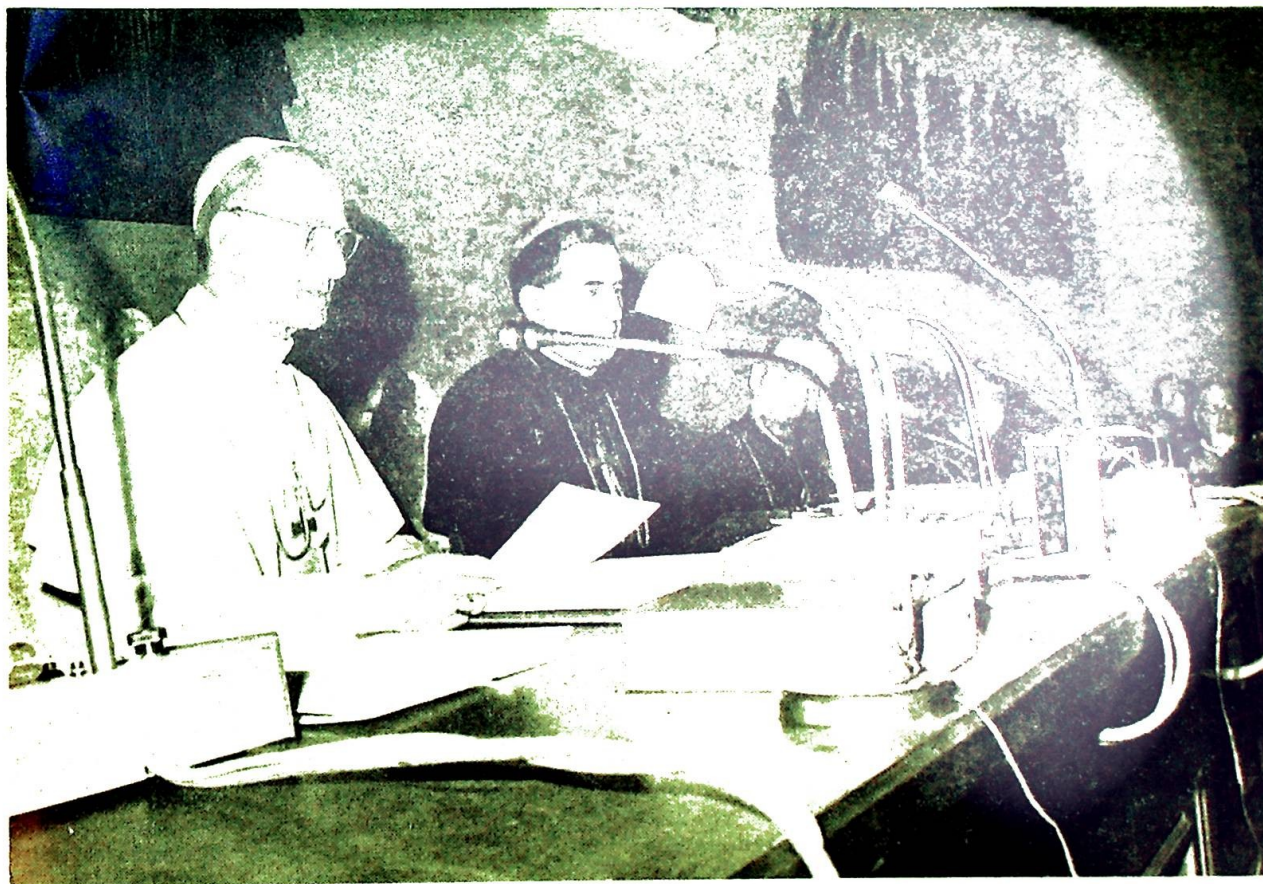
ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

N R. 21

81. ÅRGANG
15. NOVEMBER

1969

PAVEN OG BISKOPENE

«EN NY TONE»

OPTIMISTISK START

AV ÅGE RØNNING

ROMA — Den ekstraordinære bispesynoden ga på mange vis den katolske verdenskirke en optimistisk start på 1970-årene. Noen problemer ble løst på stedet, andre må vente, men det ble skapt en ny tone og stemning som forhåpentlig kan bety slutten på et par års ukristelig ordstrid i Guds folk. Mye tyder på at biskopene langt på vei har oppnådd å legge grunnlaget for praktiske samarbeidsformer mellom pavestolen og de forskjellige bispekonferanser med mer direkte, personlige kontakter og konsultasjoner før de store avgjørelser blir tatt. På den måten vil man for fremtiden unngå en ny versjon av den forvirrende og skremmende situasjon som oppsto etter utsendelsen av encyklikaen Humanae Vitae.

En mann hvis ord er troverdige, den hollandske kardinal Alfrink, ga uttrykk for denne optimisme da han den 28. oktober fremholdt at Synoden etter hans mening har utført sitt oppdrag med hell. Forsøk på å «skru klokken tilbake» i Kirken var forhindret, og det annet Vatikankonsils lære om biskopenes medansvar i hele Kirken er stadfestet og akseptert.

Tre saker er virkeliggjort: Det blir opprettet et permanent sekretariat hvis medlemmer velges av Synodens eksekutivkomité — ikke av den romerske kurie. Videre har biskopene fått rett og myndighet til å sende inn forslag om saker de vil Synoden skal drøfte. Og for det tredje: Synoden skal komme sammen hvert annet år.

Pave Paul VI selv sa den 29. dette: Betydningen av biskopenes kollegialitet med paven som leder ligger i at et nærmere, mer bevisst og mer effektivt samarbeide blir virkeliggjort blant de kristne.

Biskopene på Synoden sa på sin side følgende ved avslutningen av møtene: I dagens situasjon med uro og storm i Kirken og i verden er det intet som er viktigere enn enhetens tegn og fredens utvikling. Enheten som alle ønsker er avhengig av et nært samarbeide både mellom paven og bispekonferansene og mellom bispekonferansene innbyrdes. Dette samarbeide skal Synoden gjøre til virkelighet.

TRETEN PUNKTER

Forholdet mellom pavestolen og bispekonferansene ble, som omtalt i forrige nummer av St. Olav — drøftet i ni sproggrupper på grunnlag av kardinal Martys sammendrag og oppsummering av de mange innkomne forslag fra de over 90 bispekonferansene i den katolske verden. Det ble på Syno-

dens siste dager så avgitt stemme over tretten spørsmål, formulert i denne bekreftende, positive formen:

1. Biskopenes kompetanse og myndighet, både når det gjelder den enkelte biskop og bispekonferansene må nøyer bestemmes. Paven er ansvarlig for hvert spørsmål som gjelder troens enhet og spørsmål som krever behandling av hele Kirkens høyeste autoritet.

2. Alle erkjenner den fulle frihet paven, ifølge sitt embede, har til å utøve sin ledelse og sin læremyndighet ved å forbeholde seg behandlingen av spesielle spørsmål og deres avgjørelse. Før at imidlertid denne frihet også skal harmonisere med biskopenes omsorg for hele Kirken, sier de orientalske kirkers synoder og bispekonferansene seg beredt til å være pavenes medarbeidere, spesielt hva angår behandlingen av viktige saker. Først og fremst ved forberedelsen av erklæringer og dekretter som gjelder troens enhet eller den kirkelige disiplin. Og de ønsker at paven må godta dette medarbeiderskap etter sitt skjønn. Det samme medarbeiderskap vil biskopene på sin side føle og følge ved utarbeidelsen av egne erklæringer og dekretter slik at de sammen med paven tjener både verdenskirken og lokalkirkens beste.

3. Fremgangsmåter for et nærmere samarbeide mellom de romerske kongregasjoner og de orientalske kirkers synoder og bispekonferansene må bli fastlagt slik at synodenes og konferansenes deltagelse i kongregasjonenes virksomhet og arbeide kan virkeliggjøres.

4. Den gjensidige utveksling av informasjon må være regelmessig og effektiv i den best egnete form.

5. Når det gjelder behandlingen av

Kardinal Heenan og biskop Worlock (Portsmouth), to av de engelske deltagerne, fotografert etter ett av møtene.

saker som angår et bispedømmes eller en kirkeprovinns indre liv må den angjeldende biskop eller representanter for en provins mening bli hørt.

6. Erklæringer og dekretter som pavestolen offentliggjør må, for de meddeles pressen, bli sendt biskopene, ihvert fall et sammendrag av innholdet. Når det er mulig, bør biskopene også få begrunnelser for dokumentene og uttalelser som er egnet til offentliggjørelse.

7. Pavestolen må sørge for at det blir sendt ut meddelelsesblader på forskjellige sprog når det gjelder offentliggjøring av pavestolens dokumenter samt andre viktige informasjon.

8. Bispesynodens struktur må revideres og dens virksomhet bli slik at den bedre kan virkeliggjøre biskopenes kollegiale omsorg for hele Kirken.

9. Bispesynodens sekretariat må revideres slik at det blir en permanent institusjon som på en god måte kan forberede Synodens konferanser. Sekretariatet må utføre dette arbeidet sammen med enkelte biskoper.

PÅ 70-ÅRENE

10. Det samme sekretariat skal også medvirke til koordineringen av forbindelsene mellom de orientalske synoder og bispekonferansene og pave-stolen i alle de saker som angår temaer som er behandlet eller skal behandles av bispesynoden.

11. Uavhengig av at Synoden, når det er nødvendig, kan innkalles til ekstraordinære eller spesielle møter, bør Bispesynoden, såvidt mulig, tre sammen hvert annet år.

12. De orientalske synoder og bispekonferansene skal kunne ha rett til å foreslå saker som bør tas opp til behandling før en Synode holdes.

13. Biskopene skal stille visse fagområder til rådighet for Synodens «periti» etter de regler som er fastlagt i lovene for Synoden.

Stemmetallene var ikke kjent da dette ble skrevet, men det er overveiende sannsynlig at svært mange her har stemt *placet iuxta modum* — det vil si ja med skriftlige bemerkninger til enkelte punkter, med visse forbehold.

(Den 22. oktober fant avstemningen over kardinal Sepers Relatio om kollegialitet og primat sted. I dette dokument blir de lokale kirkers betydning sterkere betont enn i det opprinnelige dokument som havnet på biskopenes bord ved Synodens åpning. Uoffisielle oppgaver sier at avstemningen ga omkring 65 ja-stemmer og 58 ja-stemmer med visse forbehold. Blant de som skal ha stemt *iuxta modum* er blant annet kardinalene Döpfner, König og Alfrink. Det var ingen nei-stemmer, men 13 medlemmer av Synoden har bare innlevert skriftlige svar, blant dem kardinalsekretæren, Villot, kardinal Felici og biskop Colombo, han som underhånd kalles for «pavens teolog».)

PAVENS TALE

Ved avslutningen av Bispesynoden holdt paven en tale til biskopene hvor han blant annet sa:

Vi er av den oppfatning at en av fordelene ved dette møte kan søkes i dette at Dere i disse dager har fått tale med hverandre i broderlig ånd og har kunnet utveksle erfaringer om Deres felles problemer og vanskeligheter

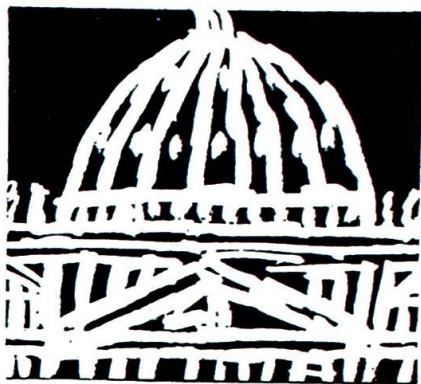
og deres felles håp. Dette har sikkert styrket Deres kjærlighet til Kirken. Vi må også peke på den uvanlige karakter denne Synode har hatt. Uvanlig fordi man har arbeidet med løsningen av spørsmål som angår ledelsen av Kirken i fremtiden. Dette særlige og avgrensede formål med denne ekstraordinære Synode viser at det må innkalles andre alminnelige Synoder i tiden fremover som kan ta seg av andre, viktige saker av stor betydning for Kirkens liv.

På denne bakgrunn er det maktpåliggende for Oss å forsikre Dere om at Vi ivrig, mer i glede enn av plikt, vil studere med stor aktsomhet de meninger og tanker som har kommet til uttrykk. Det faktum at en del av stemmene er avgitt *iuxta modum* krever av Oss en inngående prøvning. Det er Vår plikt å gjennomtenke for Kristi åsyn det som blir sagt og i bevissthet om Vårt ansvar som øverste hyrde for Guds hellige kirke å meddele Dere Våre avgjørelser raskt.

Det ser ut til å være mulig allerede nå å meddele Dere at det er Vår hensikt å sammenkalle regelmessige Bispesynoder i fremtiden. Denne Synodes forslag om vanlige Synoder hvert annet år bifalles av Oss, på samme måte vil Vi idag gjerne gi uttrykk for at det er Vår hensikt å utvide Synode-sekretariatets arbeidsområde. Vi vil på den måten, etter Deres ønske, trekke biskoper inn i et nærmere samarbeide hvor de er stedfortredere for verdensepiskopatet.

Dette og andre ting skal være et bevis for at vi har tillit til Synodens muligheter. Den har jo sin opprinnelse i det annet Vatikankonsils ånd. Det er fjernt for en slik Synode å skape rivaliseringer og vanskeligheter i Kirkens ledelse, den vil meget mer forsøke å skape et klima i forholdet mellom pave og biskoper som tjener fellesskapet og et organisert samarbeide. Vi på Vår side har til hensikt å virkeliggjøre disse ting, sa paven. Han la til at dette ikke betyr at han overdrar utøvelsen av sitt primat, det som Kristus ga Peter. Paven må være Kirkens hjerte, paven må være fellesskapets midtpunkt i kjærlighet.

Vi er også beredt å komme imøte

med bestrebelsene på å anerkjenne de lokale kirkers spesielle egenart. Dette er mulig gjennom en riktig anvendelse av subsidiaritetsprinsippet. Dette prinsipp trenger sikkert ennå å bli dypere forstått både når det gjelder lære og praksis. Vi erkjenner prinsippet imidlertid uten videre i dets grunnbetydning.

VIKTIGE DAGER

Mange observatorer vil være enige om at noe av det viktigste på Bispesynoden i oktober var selve atmosfæren. Man kom forsiktige og noe pessimistiske, endog redde, men selve tonen i debattene skapte temmelig fort en tillitsfull atmosfære blant biskopene. De fleste innleggene var preget av at de ærverdige herrer snakket åpent ut om dagens situasjon — uten å la seg unodig påvirke av pave Pauls nærver. Noen få ropte ut advarslar og talte om trossvikt, mangel på ydmykhet og ulydighet i den moderne verden, de mente at løsningen på dette fantes i en mer sentralisert autoritet. Majoriteten av biskopene, den store majoritet, viste imidlertid en ganske annen og nyansert forståelse av den moderne mentalitet, av de problemer Kirken står overfor og det svar Kirken må gi. Kardinal Heenan representerte sikkert denne majoritet da han på en pressekonferanse sa dette: Man sier at dagens verden er mer materialistisk enn før og uten tro. Faktum er jo imidlertid at det aldri har vært så mange kristne som er interessert i teologi, aldri så mange som har vært seg bevisst sin rett til å gi uttrykk for teologiske meninger og bidra til formingen av katolsk tro og praksis.

(Forts. s. 337.)

Kjære troende.

Søndag 30. november begynner Advent og dermed det nye kirkeåret. På denne dag iverksettes den endelige reform av messens liturgi. Men også kalenderårets begynnelse fører med seg en stor og omfattende reform: fra og med 1. januar vil en ny og til dels vidtgående nyordning av kirkekalenderen bli iverksatt, om enn i en overgangsform hva året 1970 angår.

Alle som med oppmerksomhet har fulgt med i det II. Vatikankonsils arbeide vet at en gjennomgripende fornyelse av hele Kirkens liturgi var den endelige målsetning. Jeg kan derfor intet bedre anbefale enn en fornyet gjennomlesning av Konsilets Konstitusjon om Liturgiens Fornyelse. Der ved vil alle kunne sette seg inn i den ånd, de tanker og omstendigheter som beveget Konsilfedrene til å gå samlet inn for et så dyptgripende reformverk.

Det ligger i sakens natur at det nettopp er forandringer i Messens struktur og riter som berører oss katolske kristne aller mest. Messen har vi hver søndag, hver høytidsdag, ja, for manges vedkommende hver dag. Den messereform som skal iverksettes 1. søndag i Advent representerer konklusjonen på en utvikling som begynte allerede fem år tilbake og som siden har holdt frem etappevis. Mange har spurt seg selv og oss hvorfor det skulle være nødvendig med slike stadig nye inngrep; hvorfor vi ikke heller kunne ha fått fred inntil alt kunne gjennomføres på én gang. De ansvarlige for reformen har stor forståelse for en slik reaksjon. På den annen side har de erkjent at det forståelige reformpress i Vatikankonsilets kjølvann var blitt så sterkt, at en årelang utsettelse av gjennomføringen ikke var mulig. Dessuten har det vært nødvendig for de kompetente myndigheter å la reformene avleire praktiske erfaringer gjennom gradvis iverksettelse, før de forskjellige etapper kunne fastlegges i en endelig og foreskrevet gudstjenesteform. Til sist må nevnes det sjokk som en så vidtrekkende forandring av Messeliturgien ville ha ført med seg, dersom det hele var kommet på én gang. Gradvis har vi vent oss til de forskjellige trinn: bruken av morsmålet ved siden av latinen, de troendes voksende aktive deltagelse, alterets omplasing, med selebranten vendt mot menigheten, forenklingene i de rituelle handlinger, kommunionens utdeling under begge skikkelser ved enkelte anledninger, innførelsen av nye pre-

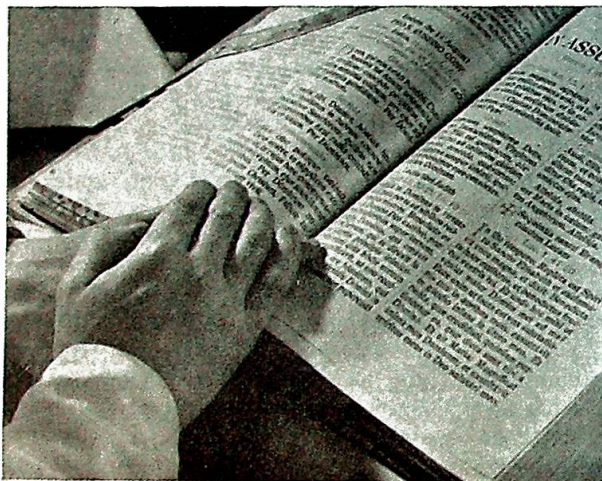
FRA BISKOPEN:

HYRDEBREV OM

fasjoner og Canontekster, nye tekstrekker til valgfritt bruk for epistel og evangelium og enkelte andre forandringer som presten kanskje er mer oppmerksom på enn menigheten.

De forestående reformer kommer altså nu i tillegg til alt dette og krever, for siste gang, en anstrengelse av våre prester og legfolk. Liturgiformene er, når alt er sagt, fremmet til menighetenes beste. Ett av hovedmålene er at tekstene og handlingene skal bli klarere, mere meningsfulle og engasjerende. Det er altså i dette lys fornyelsen må sees og aksepteres. Meget, ja alt, avhenger av de troendes

(*Confiteor*) etterat presten har oppfordret til dette. Bønn om syndsforlatelse følger, og folket svarer: «Amen». Kyrie eleison er forenklet til to ganger Kyrie eleison, to ganger Christe eleison og to ganger Kyrie eleison. Gloria er uforandret. Likeledes de andre faste deler: Credo, Sanctus og Agnus Dei. Etter kirkebønnen følger den del av messen som betegnes som *Ordets Liturgi*. To lesninger er regelen for søn- og helligdager og for større festdager, én fra Det gamle og én fra Det nye Testamente, med efterfølgende salmer og alleluiavers. For årets søndager har vi fått tre leserekker, likesom Den norske kirke har

To lesninger, en fra Det gamle og en fra Det nye Testamente: større vekt på ordets liturgi.

medvirken forat dette reformverk skal bli en berikende virkelighet for den enkelte. Forutsetningen er at alle gjør sitt beste for å sette seg inn i de nye riter. Vi har derfor latt trykke et nytt Messehefte til de troendes bruk, hvor alt det nye og en del av det gamle som er bevart, er å finne side om side. Som det vil fremgå, består det nye av følgende hovedpunkter:

Trinnbønnen faller bort. Den forretende prest går opp til alteret mens inngangssalmen synges. Etter å ha kysset alteret sier han: «I Faderens og Sønnens og den Hellige Ånds navn», mens alle gjør korsets tegn og folket svarer: «Amen». Presten hilser deretter menigheten med en formel fra den hellige Paulus' brev eller med: «Herren være med dere», hvortil folket svarer: «Og med din ånd». Hvorefter presten i få ord meddeler de troende det særlige preg ved dagens messe. Alle ber så sammen en forkortet utgave av syndsbekjennelsen

det, mens hverdagene har to. Med andre ord vil det gå tre år før man får høre de samme søndagsepistler og evangelier igjen, mens man for hverdagene vedkommende får dem igjen hvert annet år, og ikke som hittil bare en gjentakelse av foregående søndagsmesse. Etter hver lesning sier lektoren: «Slik lyder Herrens ord», og folket svarer: «Gud være lovet». Evangeliet leses som hittil, etterfulgt igjen av prestens formel: «Slik lyder Herrens ord», hvortil alle svarer: «Lovet være du, Kristus». Ordets liturgi avsluttes med trosbekjennelsen og forbønnene.

Nattverdens liturgi åpner med offertoriet, d.v.s. ofringen av brød og vin. Tekstene er her meget forskjellige fra dem vi har hatt hittil, dette for å unngå at de skal virke som en foregripen av selve offerhandlingen under Canon. Offertoriet skal synges, hvis ikke faller det bort. Hvis der ikke er røkelse, følger prestens håndtvett

LITURGIEN

til en forkortet tekst. Oppfordringen «Brødre be...» med svaret følger uforandret. Den eukaristiske bønn, eller Canon, begynner nu med prefasjonen. En rekke nye prefasjoner er kommet til, og fire av de gamle faller bort. Så følger én av de fire Canon-tekster, slik vi har hatt dem en tid nu, dog er visse deler av den romerske Canon kortet ned, dette gjelder særlig helgenrekkene. Innvielsesordene for brød og vin er de samme som for de tre nye Canon-tekster.

Efter Fader Vår leser presten en forkortet bønn («embolismen») som avsluttes med menighetens ord: «For ditt er riket, og makten, og æren i evighet». Presten leser derefter høyt den første av de tre bønnene han hittil har lest med lav stemme for sin egen kommunion (Domine Jesu Christe...) og sier så: «Herrens Fred være alltid med dere», som besvares med: «Og med din ånd».

Efter Agnus Dei og en stille forbedelsébønn sier presten med hostien løftet: «Se Guds lam som tar bort verdens synder. Salige er de som er kalt til lammets bord». Det svares bare én gang: «Herre, jeg er ikke

verdig at du går inn under mitt tak, men si bare ett ord, så blir min sjel helbredet». Messen slutter på samme måte som hittil.

Noen særskilte rubrikker er foreskrevet for den stille messe når bare én person overværer denne.

Dette er i enkle trekk den messeliturgi vi nu og for en uoverskuelig fremtid vil leve med. Måtte alle lære å leve seg inn i og bli glad i dette redskap og denne ramme som Kirken gir oss for feiringen av Kristi nattverds-offer.

Men her er mer: Som nevnt får vi en delvis nyordning av selve kirkeåret. En del helgenfester faller bort, hvorav de fleste fortsatt vil bli feiret i de områder hvor de naturlig hører hjemme. Enkelte deler av Jule- og Påsketiden er blitt justert, og noen fester er blitt forlagt til andre datoer. Septuagesimatiden, for å nevne et eksempel, faller bort, likeledes Pinsens oktav. Men det ville føre for langt å skulle forklare alt dette i et enkelt Hyrdebrev. Våre sogneprester vil, alt eftersom det viser seg nyttig og nødvendig, opplyse dere om denne

TROEN I PRAKSIS

I skaperverket gir Gud, Han som I skaper og bevarer alle ting ved sitt Ord, et stadig vidnesbyrd om seg selv til menneskene. For, som apostelen sier, det er gjennom hans verk at Guds evige kraft og hans guddom har blitt synlig for menneskenes tanke.

Men denne Guds åpenbaring er likevel, når man kommer til tingenes konkrete orden og historiske virkelighet, ingen selvstendig og uavhengig mulighet. Det annet Vatikankonsil lærer i Dekretet om Guds åpenbaring at denne åpenbaring av Guds vesen og kraft ligger innesluttet i den personlige manifestasjon eller åpenbaring som Gud fra begynnelsen av har gitt til våre stamfedre.

Følgelig, man tør ikke stille opp ved siden av hverandre den naturlige guds-erkjennelse og den personlige eller overnaturlige gudsåpenbaring som to likestilte og virkelige muligheter som er uavhengig av hverandre. Det gis bare en eneste guddommelig åpen-

(Forts. neste side.)

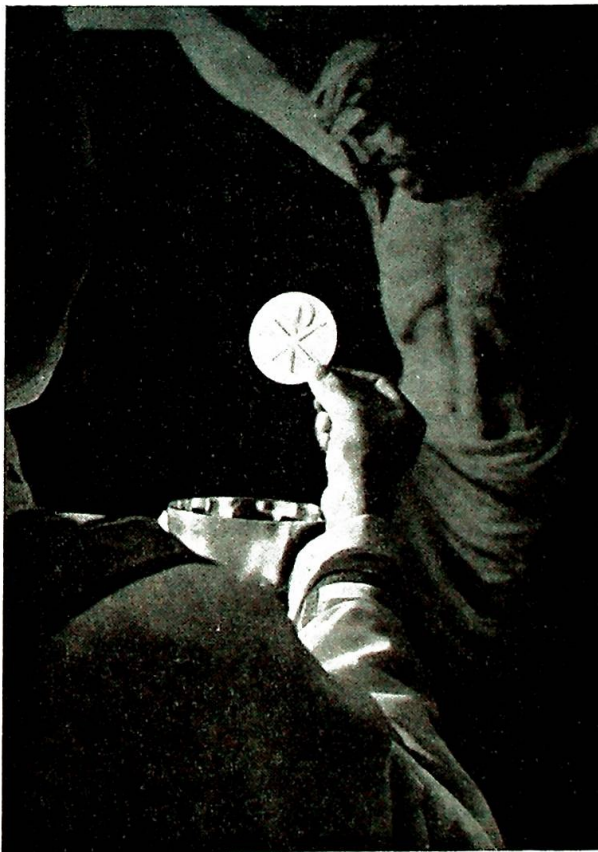
reform som vil bli gjennomført i to, kanskje flere, etapper, begynnende den 1. januar 1970.

Et nytt dåpsrituale, et nytt ektevigselsrituale og en ny ritus for opptagelse av konvertitter er i tillegg til alt dette blitt sendt oss fra Rom til iverksettelse. Som rimelig er, kan det være vanskelig for oss under våre små forhold å få alt dette oversatt, godkjent og innført til fastsatt tid. Men med tålmod og god samarbeidsvilje alle parter imellom, er det min overbevisning at vi skal makte å gjennomføre alle de reformer den Hellige Stol pålegger oss, og gjøre det med verdighet og i gode former. Jeg vil med dette benytte anledningen til å takke dem som arbeider med den liturgiske reform, det være seg i Liturgikommisjonen, i Sprogkommisjonen eller på annen måte.

Jeg ber Gud velsigne dere alle og gi oss sin nåde til å gå inn for Vatikankonsilets reformprogram i den samme ånd som det var unnfanget.

Gitt i Oslo
12. november 1969.

† John W. Gran
Biskop

Store forandringer i tekstene til offertoriet, prefasjonen innleder Canon.

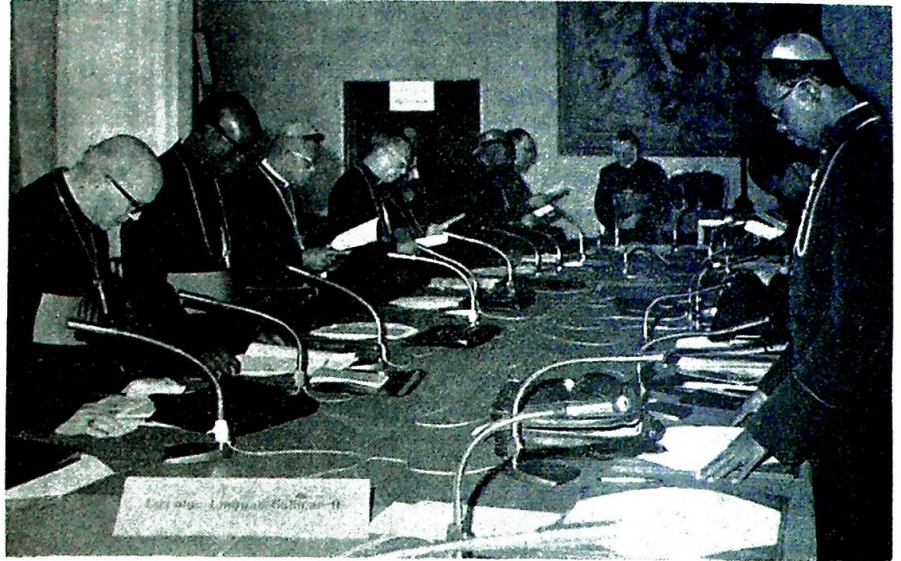
(Forts. fra forrige side.)

baring, nemlig den personlige åpenbaring som Gud har gjort til menneskenes frelse. I denne personlige overnaturlige åpenbaring ligger det som man kaller den naturlige gudserkjennelse innesluttet og kommer til menneskenes klare bevissthet. Den er jo faktisk ikke noe annet enn en rasjonell konstatering av det fundamentelle spørsmålsteget som man oppdager i den menneskelige virkelighet. Det som ikke kan forklares ved en rent fornuftsmessig analyse og derfor peker hen mot noe annet. Men hva det peker mot, vet vi ikke helt klart og sikkert. Svaret får vi fra troen. Men det svar troen gir har et rasjonelt fundament til de spørsmålsteget som finnes i selve virkeligheten.

Det er egentlig dette Paulus mener når han i Romerbrevet skriver om den naturlige guderkjennelse. Selv om den skulle være mulig på det abstrakte plan, så er den likevel aldri klart og rent virkeliggjort på det konkrete plan. For, sier han, menneskene har ikke holdt fast ved den rette erkjennelse av Gud. De har gått seg vill i sine egne tankespinn og latt mørket tetne i sine overstandige hjertes. Det annet Vatikankonsil uttrykker apostelens lære ved å si at det er takket være Guds åpenbaring — og her er det tale om den personlige gudsåpenbaring — at guderkjennelse allerede i dette liv kan bli oppnådd av alle, uhindret, med fast visshet og uten feiltagelser. En erkjennelse av Gud som i og for seg ikke er utilgjengelig for den menneskelige fornuft.

På den annen side: den åpenbaring som Gud har gitt menneskeslekten stamfedre fra begynnelsen av, er ikke tilintetgjort eller blitt verdiløs ved syndefallet. Etter deres fall, lovet han dem forløsning, oppreiste dem og ga dem håp om frelse. Han har ikke vendt seg bort fra dem, men har uten opphør stadig sørget for menneskeslekten slik at alle de som søker uødelighet ved trofast å gjøre det gode, kan få evig liv av Ham. Det gis dermed og vedblir å være en åpenbaring av Gud i hele menneskeslek-

VI MÅ KLARE OSS

Kardinal Suenens (ved bordenden) ledet arbeidet i en av de fransktalende arbeidsgruppene.

Den første arbeidsdagen for de 150 biskoper i «de brukne hoders sal» på Synoden var den 12. oktober. Allerede den 14. var det tydelig at basis for hele debatten om en teologisk formulering av kollegialitet/primat i den katolske kirke ville bli det annet Vatikankonsils ord og tanker. — Nå er tiden kommet til å si rett ut hva man mener, sa en teolog etterpå. Og han ga som sin personlige mening uttrykk for at en stor del av æren for den nye åpenhet man møtte må gå til kardinal Suenens, Belgias primas. Hans kritikk i et fransk tidsskrift våren 1969 skapte grunnlaget, fra det øyeblikk det intervjuet begynte sin rundgang i verdenspressen, begynte man også for alvor å regne med den offentlige mening i Kirken. Sa han.

ten i kraft av Guds løfter og som en forberedelse til Evangeliet. Her er det at vi finner grunnlaget for hva Konsilet lærer i erklæringen om de ikke-kristne religioner. Både om de mer primitive religioner og om de mer utviklede, særlig store verdensreligioner som hinduismen og buddhismen. Den katolske kirke forkaster intet av det som er sant og hellig i dem. Tvert imot, den er overbevist om at deres læresetninger og livsregler og hellige riter ikke sjelden reflekterer en stråle av den sannhet som opplyser alle mennesker, den sannhet som er Kristus og som er formidleren og fylden av hele åpenbaringen. Det er nettopp derfor at Kirken bestandig må forkynne Kristus for at også disse folkeslag skal finne det religiøse livs fylde i Ham i hvem Gud har forliket alle ting med seg.

På den annen side: disse stråler av sannheten som finnes i de ikke-kristne religioner kan hjelpe oss kristne til

SUENENS

Suenens var en av de atten talerne den dagen. Han sa bl. a.: Det er ingen virkelig uenighet i Synoden når det gjelder Peters primat. Vi er enige om primatet som underordner oss Peter og vi er også enige i kollegialiteten som forener oss med Peter. Men det er uenighet i synet på utøvelsen av primatet. Det er de som legger så stor vekt på pavens primat at de tenderer mot å fremstille pavedømmet som et

å nå til en dypere og mer vital forståelse og vurdering av Kristus, Han som er veien, sannheten og livet. For, som kirkefaderen Ambrosius sa allerede i det fjerde århundre: «Enhver sannhet, hvem det så enn er som har uttalt den kommer fra den Hellige Ånd.» Til syvende og sist er det så at menneskenes famlende søken etter Gud er besjelet av Guds frelsende søken etter mennesket.

AV PATER

D. J. BOERS

ITEN TVETYDIGHETER

absolutt monarki av den typen man kjenner fra Anciën Regime. Dette betyr i praksis at man overser kollegialitetsprinsippet. *Sub Petro* overskygger *cum Petro*. Det er en alvorlig fare i dette, og de håp som Konsilet uttrykte halter.

Vi må åpent innrømme at Kirken her lider av et illebefinnende. Fakta er åpenbare, offentliggjort og diskutert i hele Guds folk.

Spenningen som eksisterer mellom de monarkiske og kollegiale retninger må bli ærlig innrømmet. På grunn av denne spenning har man to forskjellige teologiske retninger i Kirken. Det er også forskjell i mentalitet og åpenhet for tidens tegn i en verden hvor medarbeiderskap i forarbeidet til avgjørelser mer og mer oppfattes som en normal og riktig utøvelse av ansvaret og som en nødvendig form for bruk av autoritet — samme hva slags autoritet det er.

Vi må unngå gjensidig mistanke og fordømmelse. Vi har alle den samme tro og overbevisning og bekjenner vår aktelse og vår lydighet. Men, hvis vi ikke skal forfalle til tvetydigheter må vi ha mot til klart å se våre forskjellige oppfatninger.

Da jeg leste det foreliggende *schema* må jeg tilstå at det virket som om den teologiske tanke bak det hele var å redusere biskopene til assistenter ved pavens trone. En slik teologi kan karakteriseres som monarkisk og den inspirerer nesten daglig artikler i *L'Osservatore Romano*. Den skaper dermed det inntrykk at bare denne teologi er ortodoks.

Kardinal Suenens sa videre at det foreliggende *Relatio* var fullt av generelle vendinger. Og det byr ikke på noe nytt når det gjelder å utarbeide en syntese mellom pavedømmet og kollegialiteten. Igjen blir det lagt for ensidig vekt på pavedømmet. Derfor er skjemaet ikke tilfredsstillende.

(Kritikken fra ham og mange andre talere førte til at skjemaet ble skjøvet til side slik at den endelige votering foregikk på grunnlag av kardinal Sepers *Relatio*.)

En velinformert kilde sa forøvrig etter kardinal Suenens tale: — Han har pekt på det avgjørende punkt. Man disputerer ikke autoriteten, men utøvelsen av den. Det var en tendens

idag på Synoden (den 14.) til å ville diskutere hvor vekten skal legges når man snakker om *med* og *under* paven.

CARTER

Mange regnet at Suenens og den kanadiske biskop Alexander Carters innlegg var to av de beste og viktigste for kollegialitetsprinsippet. Biskop Carter sa bl. a.:

Kirken er i sin struktur og i sin ledelse nødvendigvis kollegial fordi Kirken i sin natur og i sin opprinnelse er kollegial. Det *schema* som er forelagt Synoden gir ikke denne kollegiale

side av Kirkens liv den betydning og den vekt det skulle ha. Grunnen til dette finner man i skjemaets forståelse av Kirken og av samfunnet. I skjemaets bilde av disse to ting ser man spor av den gamle doktrine om statisk likevekt. Overgangen fra en statisk til en dynamisk oppfatning av Kirken svarer til det annet Vatikan-konsils nye syn på Kirken som hele Guds folk, ikke bare en Kirke identifisert med hierarkiet. I overgangen fra en Kirke som bare ble oppfattet som hellig til en Kirke i stadig reform. Fra en Kirke som bare har en form til en Kirke som er et fellesskap av lokale kirker. Sentraliseringens idé hører hjemme i et system av statisk likevekt og uforanderlighet, mens den kollegiale tanke hører hjemme i et bøyeleg system. Naturlig nok oppstår det på grunn av dette en uunngåelig spenning. Jeg tror at det er Kirkens

plikt idag å se tidens krav og gå frem og møte disse krav.

På tre dager hadde over 50 biskoper ordet om disse spørsmål, og man så en enighet og en vilje til samarbeide som gledet mange observatører. Den uklare frykten man på forhånd hadde her i Europa for at de asiatiske og afrikanske biskoper ville danne en slags konservativ blokk holdt neppe stikk. Samme dag som biskop Carter fremsatte sitt innlegg var det en biskop fra Zambia som sa at det etter hans mening idag ble lagt altfor stor vekt på autoriteten. En annen klaget over *Curia Romanus* «image» — den må forandre seg, hvis ikke den gjør det risikerer den at den unge generasjon går sin egen vei. Også uttalelser fra biskoper i Indonesia virket friskende og oppmuntrende, som kardinal Willebrands selv sa i en annen sammenheng den 15.: — Vi står ved begynnelsen til en ny utvikling i Kirken.

(De få innlegg som la avgjørende vekt på *sub Petro* kan her nevnes meget kort, ikke for å underslå dem, men fordi de ikke representerte noen hovedstrømning på Synoden. Polens primas kunne således ha spesielle nasjonale grunner for sitt standpunkt, det ble også av observatører behandlet med stor respekt og dyp forståelse. Derimot ble kardinal Staffas innlegg ganske kort kalt «for-konsiliært» og betraktet som ord av liten betydning.)

Under de fleste motene var pave Paul selv tilstede, og det var i hans umiddelbare nærvær at noen av de skarpeste kritikerne talte rett ut. Paven viste direkte og indirekte at han ønsket denne åpenhet, og det ga tillit og forhåpninger for fremtiden. På et tidspunkt var det en av de ærverdige talere som ba paven om å hjelpe biskopene i disse spørsmål om medansvar og utøvelse av kollegialiteten. Det sies at paven smilende løftet sine hender og sa: «Her er jeg.»

A. R.

ANDRE RØSTER

SPANSK KARDINAL

Den 23. oktober sa den spanske kardinal Tarancon på en pressekonferanse:

Kirken er ikke et demokrati, men det lever utvilsomt en demokratisk ånd og innstilling i den. Alle som hører til Guds folk er i avgjørende ting like og har samme verdi, slik som Konsilet fremholder. På den annen side kan Kirken, selv om den altså ikke er et demokrati, gjøre bruk av
(Forts. neste side.)

(Forts. fra forrige side.)

bestemte demokratiske arbeidsmåter på det settet det nå blir gjort med voksende intensitet fra dag til dag.

KURIEKARDINAL

Den amerikanske kardinal Wright, leder av Kongregasjonen for prestene og en mann som høstet mange lovord under Synoden, hadde visse betenkeligheter når det gjaldt forslag om strukturendringer i Kirken for å betone biskopenes kollegialitet sterkere. Etter hans mening er det en fare for en nasjonal splittelse og oppdeling av kristenheten når man overbetoner de nasjonale bispekonferansers betydning. Dette er, sa han, en større fare enn den sentraliseringen innebærer.

UKRAINA

Kardinal Slipyj som talte på vegne av de ukrainske katolikker minnet biskopene om at Orienten har en hel del å lære oss om forholdet mellom pavens primat og biskopenes kollegialitet. Patriarkenes rettigheter står ikke i noen motsetning til pavens primat. St. Paulus lærer oss at lokale kirkers eksistens ikke truer hele Kirkens enhet. Kardinalen mente at det var lagt for stor vekt på den latinske fremstilling av disse ting, det er ikke den eneste måte å forklare denne viktige saken på. I det han viste til den ruthenske og den ukrainske kirkes historie og de forfølgelser den har vært utsatt for i århundrer, uttrykte han ønsket om at denne kirke måtte få rang av et slikt patriarkat.

DANIELOU

Den nye franske kardinalen Jean Danielou sa at Konsilet hadde gitt Kirken mange sannheter, men det er idag samtidig en alvorlig krise i den vestlige verden. Troen er svekket, særlig hos den yngre generasjon. Det åndelige liv og moralen er svakere enn tidligere. Den kristne verden venter at Synoden vil komme med botemidler for denne situasjon, sa han. Det reises tvil om autoritetens rolle, ikke bare om pavens autoritet i Kirken, men også om biskopenes og prestenes.

LATIN-AMERIKA

Den 20. oktober, på et tidspunkt da biskopene på Synoden i Roma drøftet punkt 2. på dagsordenen, forholdet mellom paven og de lokale bis-

pekonferanser, ga biskop Vilela en pressekonferanse. Biskop Vilela som er erkebiskop av Teresina og president i Celam, de latin-amerikanske biskopers sammenslutning, sa bl. a.:

Jeg er ikke en «progressiv» biskop. Jeg er heller ikke en «konservativ» biskop. Jeg er en av den katolske kirkes biskoper, i en kirke som er levende, det vil her si bundet og forpliktet av fortid, nutid og fremtid. Kirken er på samme tid en institusjon og et legeme inspirert av den Hellige Ånd. Det er Jesu Kristi kirke og menneskenes kirke, enhetens sakrament, noe som går ut over historien og likevel er en del av den. Denne Kirke bringer budskapet om fullstendig frelse til mennesket, et budskap som gjelder det hele menneske, menneskets legeme og sjel, alle dets bekymringer, lidelser og erobringer.

Vi er samlet i Roma til en ekstraordinær bispesynode for å beskjeftige oss med et spesielt problem: forholdet mellom pavestolen og bispekonferansene og forholdet mellom disse konferanser selv. En læremessig introduksjon til emnene innledet møtene og var nødvendig. Nå har vi kommet til den praktiske del av spørsmålene, forholdene mellom bispekonferansene og paven og den romerske kurie. Temaet må granskes under forskjellige vinkler, juridiske, teologiske og pastorale. Jeg vil holde meg til den pastorale side av saken, selv om jeg er helt klar over at saken bare kan diskuteres i lys av en samlet visjon.

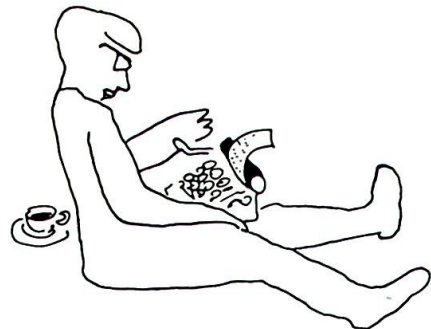
Den doktrinære innledning har latt oss alle se to fundamentale sannheter i Kirken: den romerske biskops primat og episkopatets kollegialitet, medansvar i et perspektiv som gir rom for elementer av enhet og mangfoldighet.

Så snart det trosgrunnlag og den felles disiplin som pave Paul VI talte om i sin innledende hilsen til Synoden er trygget, akter vi å utvikle i den tid vi har til rådighet pluralismens prinsipp i lys av Evangeliet, Konsilets tekster og pavens dokumenter. Vi akter videre å konfrontere dette med dagens realiteter i Latin-Amerika.

Pluralismens prinsipp går stadig igjen i de forslag som de forskjellige bispekonferanser har sendt inn. På en bestemt måte utfyller dette prinsipp subsidiaritetsprinsippet og bidrar til forståelsen av det.

Den katolske kirke, som er en, er ikke uniform, men mangfoldig (pluralism). Fordi den er slik, forsøker den ikke å sprengte seg selv til atomer, men på å følge solidaritetens lov, og-

(Forts. s. 338.)

«EN PERLE?»

■ *Blikket* er i skrivende stund sløret etter at undertegnede har lest om Portnoys besværlige liv (på Cappelen i høst). Og det skyldes igjen ikke stort annet enn at jeg er trett.

Philip Roths bok er i reklamen utropt som «en perle av komikk» og «en eksplosjon av sex». (Personlig må jeg dessverre tilstå at jeg hverken lo meg skakk eller kjente jorden bevege seg.) Kjentfolk er tydelig imponert. Newsweeks bokredaktør kaller den for «en meget betydelig roman». Han sier blant annet at Roth «har klart å bruke det man vanligvis kaller skittprat i en alvorlig, litterær hensikt». Johan Borgen snakker i Dagbladet om «et mesterverk av vidd, satire, bitterhet, raseri, kritikk og erotikk». Og han føyer for sikkerhets skyld til: «Og ringere blir den ikke i Herbert Svenkeruds overdådige oversettelse, så uunngåelig med alle de forbudte ordene at det kunne få en gammel bukk til å blåne.»

Attpå til ligger den på topp i den amerikanske bestsellerlisten, det er imponerende bare det, så mye penger som det kaster av seg.

Det er litt bedrøvelig at man på St. Olavs redaksjon ikke oppfatter hvor viktig alt dette blir og hvor verdensomspennende hyldesten til Roth og hans fyrverkeri av tabuord er. Ja, det er nærmest så mistenkelig at det krever noen forklarende ord — tidsskriftet har da ord på seg for å være både moderne og tolerant:

Jeg erkjenner at alt tyder på at Roth er en seriøs forfatter som ikke skriver tre hundre sider med «stygge ord» for å tjene penger og bli berømt på grisepraten. Jeg synes videre det ville være dumt, ja, tragisk om noen tråkiga moralister anmelder boken til politiet og dermed laver unødige salgsreklame og en masse oppstyr som vi egentlig ikke har tid til. Det er stadig andre problemer som er viktigere å beskjeftige seg med, ikke minst for de som kaller seg kristne.

Jeg har kort sagt liten eller ingen sympati for gode menneskers forargelse og forskremte miner i en slik sak. De har sandelig indirekte vært med på å skape denne «frihets-revolusjonen» som har plassert forfatteren blant susende rør og

ONSDAGS- BLIKKET

lyder på badeværelset fordi han ikke orket å være inne i stuen blant de veloppdragne og pene.

Men:

En stakkars person må si hva han mener. Og meg kjeder de susende lyder inn-til fortvilelse. Opprøret mot de «pene» tar jeg også del i, men jeg akter ikke å slutte meg til en elite av «ikke-pene». Jeg skremmes ikke av tabuord, i sannhetens navn skal det jo sies at de brukes med stort humør i tusener av hjem i de mørke vinterkvelder. Og det er ikke noe rystende i det, det er to og to mennesker som møter hverandre og mer eller mindre bevisst tar ansvar for det de gjør og sier til hverandre.

Det er imidlertid etter min mening ikke det minste avantgarde-aktig over en bok med alle disse ord, en bok som omtaler alle de kjærlighetsformer et samliv av og til kan ta. I høyden er det pussig at det nå kan settes på trykk. For virkeligheten som menneskene lever i, har en større sammenheng og en dyper mening, det gjelder også disse ting. Den forfatter som en dag klarer å kombinere disse tingene kan skape virkelig hete i sine erotiske skildringer — og også undertegnede vil juble over det. Inntil videre er det bare å slå fast at tabuord og susende rør og foreldrekomplekser og slikt, ja, det må vi selv om, som danskene sier. I ledige stunder.

SINT DAME

■ Men nå foregår debatten om voldsfilmene og filmkontroll på en «tøff» og hard måte — akkurat som noen av filmene. Sylvi Kalmar som er formann i foreningen Fri Film hadde således i Dagbladet 4. november noen ganske hissige utfall både mot Sigurd Evensmo — og mot ST. OLAV:

«EVENSMO SLÅR TILBAKE» heter det henrykt over to sider i det katolske tidskriftet St. Olav. Det er treffende karakteristikk, signert *Hallvard Rieber-Mohn*, som her plutselig er på linje med offisiell Vatikan-politikk (Himlen vet hvorfor!). I petit heter det derimot at «Evensmo er lavmælt og saklig», og St. Olav «gleder seg over at fagmannen har gitt atskillig høystemt og hul frihetspatos et kyndig og passende svar».

Den krystallklare pater må ha fått klister mellom sidene i et kapittel viet sensurmotstanderne («I politistatens klør»). Mer eller mindre fordekt — og ved hjelp av en konstellerende sitatklipp-collage — antydes det her motiver sensurmot-

standerne neppe har, men som Evensmo muligens gjerne så at vi hadde. Hvis tonen i dette kapittel er «lavmælt og saklig», da tør jeg ikke tenke på hvilke intellektuelle saltomortaler som skal til før dominikanerpateren er villig til å gi karakteristikken «demagogisk» — det måtte visst arte seg som noe i retning av å falle i den levende Guds hender!

Det var jo en sterk salve.

Når det gjelder sakens realitet, tror jeg derimot at vi nok en gang skal henvisse til Evensmo, denne gang hans kronikk i Dagbladet (28. okt.) om *Voldstilmer* og «moralisme», se neste notis.

DEVALUERING AV MENNESKELIV

■ Sigurd Evensmo sier i den artikkelen blant annet:

«Gjennom 40 år har jeg hatt film som fagområde, i egenskap av kritiker i presse og radio, manuskriptforfatter og filmpolitiker (Statens filmråd o. l.). Hele veien var den viktigste drivkraft interessen for filmen som kunstart og som en av de store kulturoppgaver i tiden, særlig fordi denne kunstarten rådte over et massemedium med rekkevidde ut til de utallige som ellers sjelden eller aldri møtte kunst eller kvalitetsunderholdning i noen form.

Disse motivene for engasjement i film har overlevd mange slags skuffelser og gir meg et interessefelleskap med det voksende antall kunstentusiaster i filmklubbene og også i en mer spesiell organisasjon som Fri Film, selv om vurderingene av kunstnerisk kvalitet naturligvis ofte vil divergere.

Men ut fra et kulturelt helhetssyn (fremdeles med respekten for menneskeliv som grunnvoll) er jeg i de siste årene blitt like sterkt opptatt av en skredartet, negativ utvikling i internasjonal filmindustri — dvs. nettopp innenfor den massen av kommersielle filmer som utgjør den løpende anretning for folk flest: en stadig mer hemningsløs og gemen spekulasjon i vold for voldens egen skyld, en gjennomført, systematisk devaluering av menneskeliv.

Det er ingen motsetning, men tvert om en nær sammenheng mellom de nevnte to motivene for engasjement i tidens film. I tillegg til at den profittbestemte dyrkelsen av vold i seg selv reiser et alvorlig sosialt problem ved de mulige skadevirkninger — særlig blant 16—20 år gamle kinogjengere, skjer ekspansjonen for denne mektige pop-industri på bekostning av kunstens sjanser. Dette gjelder sjansene til å skape kunst, og enda mer filmkunstens muligheter til å få tak i et større publikum enn hittil. I denne sammenheng bør ingen la seg forvirre av snakket om at virkelighetens verden i vår tid er preget av vold, og

at filmene ved sin vold fortjenstfullt belyser denne kjensgjerningen og «vekker» folk ved å analysere og avsløre. Slike seriøse voldsdramaer forekommer, men de er en dråpe i havet, sammenlignet med den massen av filmer som utelukkende tar sikte på å trekke publikum ved selve voldshandlingenes rå, sadistiske dramatik, f. eks. opptil 30—40 drap i den enkelte italienske western, pluss blodorgier ved tortur, slagsmål og andre former for mishandling.»

Det må vel være bedre for alle parter om diskusjonen kunne føres på dette rolige plan.

Vår filmanmelders eventuelle saltomortaler og problemer med klister er mindre viktig.

ANDREAS LEGMANN

INTET BUDSKAP TIL PRESTENE

Under Synodens siste dager ble det klart at det ikke kom til å bli sendt ut et «Budskap til prestene». Utkastet til en erklæring ble ikke billiget av flertallet av deltagerne på Synoden, og det ble sendt tilbake til den arbeidsgruppe som hadde hatt ansvaret for denne saken. Den består av fem mann: kardinal Heenan, London, kardinal Duval, Algier, kardinal Marty, Paris, biskop Aramburu, Buenos Aires og jesuitterordenens general, Pedro Arrupe. Det kom inn så mange endringsforslag til utkastet at det ikke var mulig for de fem å gjøre ferdig et omredigert dokument i tide.

* *

Se stoff på de neste to sider om de 200 europeiske presters nærvær i Roma under Synoden og kardinal Alfrinks innlegg i Aula Magna.

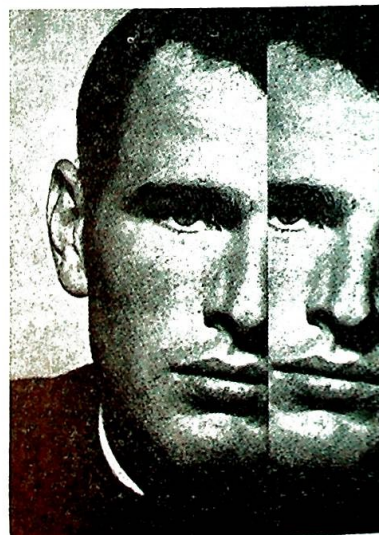
DE 200

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høy-messe
OSLO: <i>St. Olavs kirke,</i> Akersveien 5. Biskopen og prestegården 20 72 26. Sogneprestkontoret 20 72 44	9.00 9.45 og	11.00 19.00
<i>St. Hallvard kirke,</i> Fransiskanerne, Enerhaugt. 4, tlf. 67 23 83	8.35 18.00	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke,</i> Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	8.45 11.30 18.30	10.00 — —
<i>Vår Frue Villas kapell,</i> Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
<i>Grefsen kapell,</i> Glads vei 23, tlf. 15 32 44	11.00	9.30
<i>Lunden kloster,</i> Øvre Lunden, tlf. 21 25 87		10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke,</i> Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	10.45
BERGEN: <i>St. Paul kirke,</i> Christiesgt. 16, tlf. 15 410	9.00 19.00	11.00 —
<i>Vår Frue kirke,</i> Helleveien, tlf. 57 353 — 57 707	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke,</i> Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke,</i> Kongens gt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke,</i> Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke,</i> Torvg. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke,</i> Haralds gt. 21, tlf. 23 195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke,</i> Vesterngt. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND: S.: <i>St. Ansgar kirke,</i> Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet,</i> Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magns kirke,</i> Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikals kapell,</i> Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke,</i> Sverres gt. 26, tlf. 50 793	8.30	11.00
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell</i> (1. og 3. søndag) O. Haraldssongt. 49, tlf. 53 765	17.30	—
STABEKK: <i>Maria kirke,</i> Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45 —
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke,</i> Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.45
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke,</i> Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke,</i> Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården tlf. 21 214	8.45 19.00	11.00 —
<i>St. Elisabeth hospital,</i> 11a tlf. 21 670	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke,</i> Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke og</i> <i>St. Eysteins sykehus,</i> Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke,</i> Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke,</i> Norgesund, tlf. 37 558	8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke,</i> Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30
<i>St. Elisabeth hospital,</i> Mellomveien 50, tlf. 81 050	6.20	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke,</i> Hernesveien 22, tlf. 81 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke,</i> Salsgt. 52, tlf. 1447 (1. VII—31. VIII St. Elisabeth Institutt, tlf. 1392)	19.00 8.00	10.30 —
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke,</i> Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00	10.30

ROMA i oktober. — Noen avismeldinger hjem under Bispesynoden fikk folk til å tro at 200 temmelig revolusjonære prester holdt truende demonstrasjoner under pavens vinduer, mens de ærverdige biskoper var samlet. Et slikt inntrykk er misvisende og uriktig. De vel 200 europeiske prestene som holdt et møte i Roma under Synodens første dager tumlet *ikke* med uansvarlige, kjetteriske eller noen slags «maoistiske» tanker — og de demonstrerte ikke på noen uvetting måte. Et par pinlige episoder forekom nok, men en del av dem var ikke de 200 skyld i: en gruppe unge italienerne kastet en røkbombe gjennom vinduet i Waldenserkirkens bibliotek, i den bygning hvor prestene holdt til, det ble delt ut flyveblader mot dem under tegnet *Cattolichi traditionalisti*, og det italienske politiet drev en stund en litt usmakelig klappjakt på kretser som man trodde hadde direkte forbindelse med de 200, således var det kjente informasjonskontoret IDOC en stund i visse vanskeligheter på grunn av misforståelser. To av prestene, to hollendere, ble arrestert en dag de delte ut sine flyveblader på selve Petersplassen, men de ble løslatt igjen etter å ha hentet sine pass og vist dem til politifullmektigen. Svak komedie, ikke stort mer.

Men de 200 som gruppe, nei, de var ikke spesielt krigerske av seg hverken i tone eller oppførsel. De snakket ofte rett ut og sa ting som ikke alle likte, det er så. Men det var derfor de hadde kommet. Ellers tydet mye på at de hadde lært av det som hendte i Chur i juli og absolutt ikke ønsket å bli betraktet som rebeller. En tysk presseman som forsvarte dem mot rykter og beskyldninger gjenga navnene i sin avis på de tyske deltagerne — de som skulle være «falske prester». Det viste seg visst å være ganske respektable menn i Kirkens tjeneste, ikke halvville *contastaires*.

Det er på det rene at vel 130 av de 200 var delegerte, resten kom privat. Det var såvidt jeg vet ingen fra Skandinavia. Taler og debatter førte til et par kraftige resolusjoner. I den ene ble det foreslått at biskopene skal velges av sine bispedømmer for en begrenset tid, og det ble samtidig krevd en gjennomgripende reform av den romerske kurie. (Delvis etter samme linjer som FN's sekretariat.) Den andre krevet at Kirken tar et mer markert standpunkt mot urettferdighet og undertrykkelse, og at Kirken gir sine prester lov til å ta annet arbeide, til å gifte seg og til å engasjere seg politisk. De tilstedeværende — som kom fra åtte land — klappet stående for et hollandsk forslag som ber Kirken om «å snakke et nytt språk til de troende», og det ble i en annen forbindelse sagt at Kirkens finansielle posisjon skaper mistillit til den blant de fattige.

Det var ikke de 200 prestene som kastet røkbomber eller samarbeidet med politiet.

Mange av de delegerte følte at konferansen ikke hadde vært forgjeves, til tross for motbør og problemer. — Vår oppgave nå er å reise hjem igjen og overbevise våre med-prester at vi har drøftet ting som kan komme til å bære gode frukter i Kirken ved at de frir den ut av for autoritære strukturer, sa en prest.

Men forholdet til de andre prestene er selvfølgelig et ganske vesentlig punkt. For det første viser mange ting under selve Synoden at både biskopene og den romerske kurie tar prestenes vanskeligheter alvorlig og er villig til å drøfte dem i året som kommer. På den annen side er det tydelig at de 200 bare offisielt representerer en liten del av de 250 000 katolske prester som lever og arbeider i Europa. De franske delegerte for eksempel møtte for bare 900 av Frankrikes 40 000 prester. Ikke for ingenting ut-

talte en amerikansk prest, John Hill fra Chicago, at han trodde «European Assembly of Priests» ville oppløses i løpet av et års tid. Delvis på grunn av dårlig organisasjon, delvis på grunn av manglende kontakt med det store flertall av prestene.

Mitt inntrykk — for hva det kan være verd — er at de hverken er så farlige eller så uansvarlige. Noen av de tanker de bærer på har også enkelte av Kirkens biskoper. Antagelig har deres nærvær i Roma denne gangen hatt sin virkning — og for det fortjener de på langt sikt heder. Omvendt er det liten grunn til å miste balansen, de 200's konferanse er ikke avgjørende ting når man skal forsøke å skrive om den ekstraordinære bispekonferansens møte denne gang. Det viktigste foregikk tross alt inne i Vatikanet.

A. R.

En
klown

Jeg satt en kveld i annen etasje i en liten romersk restaurant ved Campo Fiori sammen med en gruppe irske journalister, vi var omkring tyve stykker.

To italienske musikere, en med violinen og en med trekkspill kom inn og spilte noe mektig romantisk for oss — i grunn deilig og fredelig en stund. Vi hadde alle hatt en travel dag med to, tre pressekonferanser og hauger av dokumenter og litt for mange kaffekopper og alt det der.

Ved syv-tiden om kvelden hadde vi gått til messe i en liten trang sidegate i nærheten av Petersplassen, og så hadde vi rotet oss over til dette stedet for å spise middag.

De smektende tonene følget varsomt rundt oss, vi spiste og drakk i taushet, som store individualister hadde hver og en av oss visst fått en spesialrett på tallerkenen. Verten kikket tilfreds, men noe andpusten på arrangementet.

Plutselig spratt en av irerne opp og spurte om han kunne få låne trekkspillet. Frank-ett-eller-annet, jeg hadde stått ved siden av ham under kommunionen i kirken, vet ikke hvorfor jeg hadde lagt merke til ham. Kanskje var det det ville kinnskjegget hans.

Han hengte på seg trekkspillet, blunket, og satte igang med en irsk reel så huset virkelig gynget. De italienske musikerne så på hverandre, smilte. Andre gjester vinket til oss med samme velvilje. Vi var noen hyggelige gjæringer.

En venn, en veteran fra Konsilet, sa lavt til meg:

— Jeg er glad for at du ble med. I Skandinavia tror man at man er alene med sine tanker og sine påfunn av og til. Men, ser du, det er mange av oss.

Og jeg sa høyt:

— Mange og høyst forskjellige.

— Mm. Og det er ganske sunt å kjenne det av og til.

Efterpå drakk vi en tønne hvitvin og pratet og kom med bemerkninger i alle retninger, en søt jente som var pressesekretær for noen gode biskoper kom over og satte seg på fanget til en kar fra Herder, ikke for å flirte, men for å snakke om noe viktig i alt livet.

Vi skrev og noterte alle hver dag vanskelige ord som subsidiaritet og pluralisme og kollegialitet og primat. Vi burde egentlig sitte på våre hotellværelser og

(Forts. neste side.)

ALFRINKS INNLEGG

(Utdrag av kardinal Alfrinks innlegg på det møte som Kongregasjonen for prestene fikk istand i Aula Magna i Lateran-universitetet den 15. oktober. Til stede var presidentene for bispekonferansene og en del prester fra de forskjellige land. Formannen i den nordiske bispekonferanse, biskop Taylor, tok således med seg to yngre menn, blant annet en ung svensk seminarist som han uformelt spurte om hadde lyst til å delta i konferansen.)

Jeg skal bare si et par ord om prestenes nåværende situasjon — men de er viktige. Det annet Vatikanekonsil omtalte og redegjorde for presteskaps betydning. Men Konsilet ga ikke noe svar på et påtrengende og komplisert spørsmål som dette: Hvordan må og kan prestenes gjærning, som vi kjenner i abstrakt betydning, bli utført konkret og effektivt under dagens forandringer?

La oss ikke være pessimistiske. På den annen side må vi erkjenne den aktuelle situasjon. Det står ikke til å nekte — det har vært klare antydninger verden over — at mange prester, og ofte de beste av dem, finner seg selv i situasjoner hvor det er alvorlige samvittighetskonflikter. På denne måten er det en tragisk tone i dagens spenninger. Av den grunn vil det være ønskelig om Kongregasjonen eller kanskje Synoden selv ville tale i handlinger, ikke bare i vakre ord. Hvis dette ikke blir gjort,

kommer vi biskoper til å miste den tillit vi ennå nyder blant prestene. Selv ønsker de å fortsette med å omsette i praksis den fornyelse av hele Kirken som ble innledet av Konsilet.

Hvis vi biskoper ikke støtter dette ønske fra prestene, naturligvis uten å skyve til side kritikk, løper vi den risiko at prestene vil fortsette uten oss, uten å rådføre seg med oss, for å oppnå en renselse og fornyelse av Kirken. Dette ville føre til enda større forvirring blant de troende. Det er derfor vi må møte prestenes virkelige problemer.

Under diskusjonene igår kveld kunne vi se at problemene veksler fra land til land og fra kontinent til kontinent. Forskjellige problemer krever forskjellige løsninger. Også i disse tingene ønskes og trenges en rettfærdig pluriformitet. Derfor skulle alt som kan gjøres av de troende sammen med sine prester og biskoper, alle i den samme tro og det samme fellesskap, overlates til bispekonferansenes og de lokale kirkers kompetanse. Men det er problemer også som, fordi de har betydning også for andre lokale kirker, blir mer vanskelige å løse uten hjelp av andre bispekonferanser, Kongregasjonen for prestene og hele Kirken. Jeg retter en inntrengende oppfordring om åpen dialog og at det blir offentlig sagt at man vil studere nøye problemene for å finne løsninger. Prestene er seg bevisst at disse kompliserte problemer ikke kan løses på ett døgn, men de venter på et klart svar, uten tvetydigheter.

SAGT UNDER SYNODEN

VI STÅR ved begynnelsen av en ny utvikling i Kirken.

(Kardinal Willebrands)

*

DET er nesten fra starten av et klart uttrykt ønske hos majoriteten av biskopene om å finne en brukbar arbeidsform for kollegialiteten. En ting til: biskopene ønsker ikke straks endelige, permanente strukturer, de vil ha eksperimentelle former.

(En observatør)

*

DEN STORE majoriteten har valgt en dynamisk, ikke en statisk kirke.

(Samme observatør)

*

DE PRAKTISKE problemene er de mest påtrengende. Hvis vi ikke klarer å koordinere vårt arbeide og vår innsats, vil det bli meget vanskeligere for Kirken å forkynne Evangeliet på en måte som virkelig kan bety frelse for dagens mennesker.

(Erkebiskopen av New York)

*

DET ER en av Synodens viktigste resultater at man tar prestenes problemer alvorlig.

(Kjent tysk teolog)

*

DET ER KLART at det annet Vatikan-konsil ikke har sagt det siste ord om kollegialiteten. Spørsmålet er åpent for videre drøftelser og studier.

(Professor Häring)

*

BISKOPENE mener at de for enhver pris vil unngå en ny Humanae Vitae-strid.

(En offisiell talsmanns personlige mening)

EN KLOVN-

(Forts. fra forrige side.)

studere fremmedordbøker og kirkehistorie og slikt.

Men den kvelden var vi deilig likeglade noen timer.

Vi syntes vi hadde råd til det.

Det hadde gått bedre enn vi hadde regnet med. Og det kjentes fint ut med litt optimisme.

ALLE EFTERNØLERE

har nå fått tilsendt et ekstra innbetalingskort i posten. Vennligst benytt dette og betal kontingenten for 1969 snarest!

På forhånd takk!

ST. OLAV's EKSP. Akersvn. 5, Oslo 1.

Postgiro nr. 20 46 48.

*

JA, det er mitt inntrykk at dette er et gjennombrudd, det er god grunn til optimisme. Dørene er mer åpne. Man ønsker større deltagelse — og man ser mindre forsøk på å hemmeligholde enkelte saker. Vi har virkelig gått fremover. Og vi er oss bevisst at vi alle er sammen om ansvaret.

(Biskop Taylor av Stockholm)

BISKOPEN I CHUR

Presidenten i den sveitsiske biskopkonferanse, biskop Johannes Vonderach, kommer fra Chur — den byen hvor de europeiske biskoper hadde en konferanse i sommer, før Synoden i Roma. På en pressekonferanse sa mgr. Vonderach bl. a.:

Vi står helt ved begynnelsen når

det gjelder våre tanker og forestillinger om biskopenes kollegialitet og Peters primat og den praktiske, videre utvikling av forholdet mellom pave-stolen og biskopkonferansene. Jeg håper at denne Synoden vil bli et viktig skritt mot fremtiden.

En av retningslinjene for vårt arbeide er at vi må være klar over tidens tegn. Kirken må hele tiden utføre sin gjerning i en konkret historisk situasjon. Det er sant at Kirkens strukturer har uforanderlige elementer som står utenfor de historiske forandringer. På den annen side må også de uforanderlige elementer virkeliggjøres i en konkret form. Derfor må vi være oppmerksomme på den historiske situasjon. Bare ved nøye å lytte til de krav tiden stiller, ved åpent å erkjenne menneskenes behov, ønsker og vanskeligheter kan vi løse problemene. Det var også det annet Vatikan-konsils holdning.

Innleggene de siste dager på Synoden har klart vist viljen og evnen til å lytte. Den historiske situasjon er for-

Tiden er kommet for kjøp av julekrybber og kort!

Danske julekrybbefigurer, håndmalt gips, inntil 13 cm, fra kr. 5.10 til 11.—.

Tyske, håndmalt gips, inntil 12 cm, fra 5.10 til 13.50.

Franske, håndmalt terrakotta, største serie inntil 14.5 cm fra 5.— til 18.—.

Franske, som ovenfor, inntil 10 cm fra 5.— til 18.—.

Gruppe på 5 figurer, terrakottafarvet, inntil 20.5 cm, selges bare samlet til kr. 105.—.

Gruppe på 2 figurer, Maria med barnet og Josef, formet i tre, tilsammen kr. 105.—.

Gruppe på 12 figurer i kunststoff, mange farver, inntil 12.5 cm, tilsammen kr. 46.50.

Staller kr. 19.—, 29.—, 34.— etc.

Vakre, «riktige» julekort 0.60, 0.80, 1.—, 1.50, 2.50 — alle med konvolutter.

Hummelkalender — Kunstkalendarer: 9.70, 18.—, 25.—.

Pauluskalender, fransk eller tysk, 6.—.

Berckers lommekalender ca. kr. 7.—. Ikonkalender kr. 42.—.

ST. OLAV BOKHANDEL, Akersv. 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48

Fra kl. 9—16, lørdager til 14.

LARS ROAR LANGSLET:

ENHET OG MANGFOLD

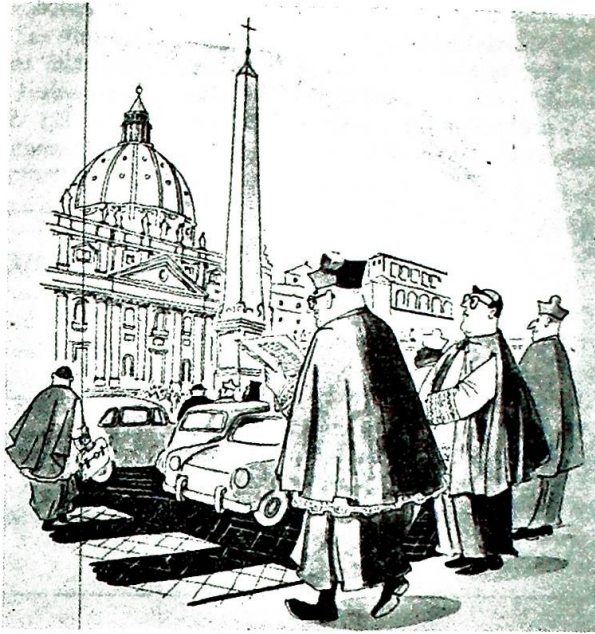
Pluralismen og veien mot et verdenssamfunn

Sentrale samfunnsfilosofiske problemer vurdert i kristent perspektiv.

Et vektig bidrag til den idèpolitiske debatt.

PRIS Kr. 12.—

St. Olav Forlag

Tiden var kommet til å snakke rett ut.

skjellige i de enkelte nasjoner, og derfor vil tidens tegn bli tydet på forskjellige måter. Man må forstå at det er forskjellige syn og en bred pluralisme når det gjelder biskopenes meninger.

BREV FRA GRØNLAND

Oslo katolske bispedømme har fått følgende lille brev fra Grønland. Kanskje noen av våre hospitaler er interesserte i nærmere kontakt?

Frederikshåb, d. 22.10.69.

Bispedømmet Oslo.

Herved tillader jeg mig at skrive til Dem, for at høre, om Der i stiftet skulle være brug for en mand, det være sig ved hospital, skole eller kirke.

Lige nogle ting. Jeg er 31 år, gift, 3 børn, vi er katolikker. For det meste har jeg arbejdet som ekspedient, men har i kortere perioder været på sygehus samt været altnuligmand. Nu arbejder vi for KFUK's sociale arbejde, hvilket vi skulle gøre i 2 år, men nu skal vi kun fortsætte til senst 1.2.70. Man vidste før vor ansættelse pr. 1. maj 68, at vi var katolikker, men nu er det pludselig blevet brugt som grund for at sige os op, til trods for, at vi arbejder som aftalt loyalt ud fra den

grønlandske kirke (folkekirken). Vi har besøg af præsterne fra Godthaab af og til, ligesom vores ferie var hos dem.

Vi er interesseret i et virke indenfor kirken, om det skulle være muligt.

I håb om, at høre fra Dem, siger vi Dem på forhånd TAK for ulejligheden. Forresten er vi begge velanbefalede.

Med venlig hilsen

Jane & Knud Rohde,
Box 68
DK 3940 FREDERIKSHAAB
Grønland.

VIKTIGE DAGER-

(Forts. fra s. 227.)

Dette betyr ikke, sa Heenan, at autoritet og tro nødvendigvis blir redusert. Men det betyr at troens form og utøvelsen av autoritet må revideres i lys av vår tids forandrede vilkår.

Denne tanke om at den moderne katolikk trenger en følelse «av å høre til», av å føle at han gir bidrag til Kirkens liv, og at den gamle måten å utøve autoritet på ikke lenger er tilstrekkelig ble sterkt fremhevet av mange andre biskoper også, fra Belgia, Kanada, Ghana, Zambia og Indonesia. De hevdet alle at utviklingen i det moderne samfunn, legfolks økede innsikt i teologiske spørsmål og de moderne kommunikasjoner må føre til at også autoriteten utøves på en ny måte.

Et annet gjennomgangstema (skriver for eksempel pater John Harriott S.J.) var den nye bevissthet om variasjonen og forskjellen i dagens problemer i de forskjellige områder i verden. Det er en situasjon som tilsier at man ikke kan løse problemene med

ett enkelt svar hele tiden, og det er en situasjon som peker mot større selvstyre for den lokale kirke. Enigheten om dette skapte ett av grunnlagene for biskopenes drøftelser om hovedsaken på denne Synoden — den måte Kirkens ledelse fungerer på.

Alle i arbeidsgruppene virket enige om at avgjørelsene vanligvis måtte bli tatt på det plan saken gjelder i bispedømmene og i bispekonferansene — samtidig som man trygger pavens rett til å intervensere i den lokale kirkes saker når omstendighetene tilsier det.

VIKTIGE DAGER

Pater Harriot skriver videre: Når denne Synodens historie skal skrives, vil enkelte viktige begivenheter peke (Forts. neste side.)

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Joseph's Institut		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke		
Lunden Kloster	}	Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet	}	Bergen
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke	}	Hammerfest
Vår Frue Kirke		
Marias Minde		
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Hønefoss
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Lillestrøm
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikals Kirke	}	Tromsø
St. Mikals Prestegård		
St. Theresia Hosp.	}	Trondheim
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke	}	Tønsberg
St. Magnus prestg.		
St. Elisabeths Hosp.		
Vår Frue Kirke	}	Tønsberg
Bispegården		
St. Olavs Kirke, Bispegården		
St. Olavs kirke	}	Tønsberg
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 66

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO

Søndag 30. november:

RETRETT

Leder: Pater Le Breton O.P.
Retretten begynner med messe i St. Olavs kirke kl. 9.

Alle interesserte damer er velkomne.

VIKTIGE DAGER-

(Forts. fra forrige side.)

seg ut. En av dem er det intervju med kardinal Suenens tidligere i år som brakte frem i lyset den latente misnøye mange biskoper følte, særlig etter deres erfaringer med utsendelsen av encyklikaen *Humane Vitae*. For det annet var det enigheten om at det opprinnelige dokument som ble fremlagt ikke kunne aksepteres og kardinal Sepers kloke og fremsynte frembringelse av et nytt dokument, *Relatio*, hvor vekten ble skiftet over fra en absolutistisk oppfatning av primatet til en mer harmonisk balanse mellom primat og kollegialitet og til en tale om de lokale kirkers rettigheter og forpliktelser.

Endelig må også nevnes den romer-

ske kuries vilje til å erkjenne at biskopene, til tross for dagens uro i Kirken, ikke har mistet viljen til å fortsette arbeidet med å virkeliggjøre det annet Vatikankonsils teorier om desentralisering og samarbeide.

LATIN-AMERIKA-

(Forts. fra s. 332.)

så ved å akseptere prinsippet om de utfyllende krefter.

Paulus gir oss en solid lære når han i det første brevet til korinterne sier: «Vel er der forskjellige nådegaver, men Ånden er den samme, og vel er der forskjellige tjenester, men Herren er den samme, og der er forskjellige kraftytringer — men det er den samme Gud som virker alt i alle. Og hos hver enkelt ytrer Ånden seg på

en måte som tjener til det felles beste.»

I sin tale til Afrikas biskoper i Kampala i Uganda i sommer, sa Paul VI: «En viss pluralisme er ikke bare lovlig, men også ønskelig. Det er ikke

ARENDALE	
OLAV SLAATTENE Blomsterforretning. Begravelsesbyrå Tlf. 21 958 Havstad, Arendal	BYGGMESTER HANS NILSEN Neset 362 Arendal Tlf. 22 647
DRAMMEN	
GUSTAV THIELMANN Pølse- og hermetikkfabrikk Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN	
	TYRILYS A/S TYRI FABRIKKER Drammen Har også landets eneste bivokspresseri
ARENDALE	
MØRLAND-SKO Tlf. 22 802 Selvvalgsforretning	
J. E. PEDERSEN & CO. A/S Arendal Kjøttforretning Tlf. 2360	
MANDAL	
Gjør som vi kjøp Deres bøker i SVEINDALS BOKHANDEL Mandal	
DRAMMEN	
GUSTAV BØHM & SØN A/S Bakeri og Konditori Drammen	

FREDRIKSTAD		
KÅRE KRISTIANSEN Fiskeforretning Telefon 13 190	Byens spesialforretning Olsson TAPÉT OG GULVBELEG Agentgt. 1 - Tlf. 17 080	<i>Andr. Janne &</i> Kontormaskiner - Kontorutstyr Storgt. 4 - Fredrikstad Tlf. 12 945
	EDVARDESEN & NORDHEIM A/S Autorisert Installatør Radio og Elektrisk utstyr Tlf. 11 220 - Fredrikstad	ØSTFOLDMEIERIET Avd. Fredrikstad
C. HANSENS Trykkeri og Bokbinderi Tlf. 13 056 FREDRIKSTAD	O. Henriksens Sønner Aut. Rørleggere og Rørhandel FREDRIKSTAD Etabl. 1904 Sentralbord 15 840	

bare mulig å tilpasse det kristne liv i liturgien, undervisningen av tros læren, disiplinen og på det pastorale område — Kirken oppmuntrer til disse ting.»

Her ser vi at det bare er en Ånd, men forskjellige uttrykksformer for Ånden. I de tekstene jeg har nevnt ser vi en sammensetning av enhet og mangfold og variasjon, av pluralisme og av enhet i tro og disiplin, en organisk og levende sammenslutning, en frukt av den Hellige Ånds uopphørlige virksomhet.

I en viss utstrekning kan Celam (den latin-amerikanske bispekonferanse) tjene som eksempel på anvendelsen av dette prinsipp om en legitim pluralisme innen den katolske enhet.

ST. OLAV'S REDAKSJON

Ny kontortid i høst:
14—18

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Tif. 20 79 06 - 20 79 05

Privat 55 77 87 - 69 43 72

MALERMESTER

Otto Foerster

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

Tif. 21 69 06

NOENBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente
«NOCO» margarin

— — —
Når vi studerer pluralismen fra et latin-amerikansk syn kan vi peke på enkelte interessante punkter: En mer særpreget og inkarnert liturgi — et presteskap som er mer i takt med dagens situasjon og troens krav — en religionsundervisning som finner uttrykk i stedets form, innbefattet rikdommene i den folkelige religiøse følelse, en undervisning som unngår å

være bundet av for europeiske og rigide skjemaer — kristnes mer bevisste liv og nærvær i hele kontinentets utvikling.

Alt dette innbyr oss til å understreke betydningen av «den innfødte kultur», den som Kirken alltid har ansett som verdifull . . . Det teologiske prinsipp fra det annet Vatikankonsil er at den ene katolske Kirke lever og eksisterer i og av de lokale kirker.

OSLO

E. Sunde & Co. Rørleggerbedrift A/s

VARME- SANITÆR OG SPRINKLERANLEGG

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

SØREN HANSEN

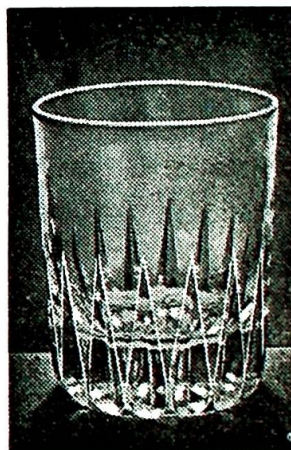
Kolonialforretning

Langes gt. 6 - Oslo

Telefon 20 37 24

Et godt tilbud!

«On The Rocks» glasset
„Pactofina“

Laget av tindrende klart glass.
Lekker i utførelsen og stø i formen.

Et alle tiders all-round glass.
Pris pr. stk. kr. 3.50.

Vi sender over hele landet mot postoppkrav.

Oralligani

Stortingsgt. - N. Slottsgt.
Vikaterrassene

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

TÅSEN BOK- OG PAPIR A/S
ERLING THORNE

Kaj Munks vei 41, Oslo 8

Tif. 23 02 40

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedrørende adresseforandring, kontingent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48.

FRANSK

Oslo har nylig hatt en variert fransk filmuke, hvis konsentrerte tilbud allerede er på vei ut til kinoene når dette leses. To av de nye filmene trer for denne anmelder frem som usedvanlig fengslende — forøvrig i klar kontrast: *Costa-Gravas* dramatiske politiske thriller «Z» og *Robert Bressons* stille, innadvendte studie «Et kvinnesinn».

DIKTATURETS ANATOMI

«Z» bygger på en faktisk hendelse i et Hellas i full glideflukt mot det firkantede oberst-regimet det har nå: En ubekvem politiker og pasifist omkom ved en «bilulykke» som viste seg å være et nøye planlagt og gjennomført mord, med forgreninger av skyld og sammensvergelse helt inn i de høyeste militære og juridiske sirkler. Det er, under regissørens hånd, blitt en meget intelligent, spennende og slagkraftig anklage mot det greske diktaturets «sterke» menn, og mot alle lignende allianser (Sør-Amerika har også noen av dem!) mellom skaffestøvler, reaksjon og kristelighet. «Reaksjon» og «fascisme» er ofte klisjeer som må stå for litt for meget. Hva de faktisk dekker, når de brukes riktig, avdekkes storartet, og med et innett, kløktig sinne i denne filmen om overgrep og vold. *Yves Montand*, som allerede i *Alain Resnais'* film «Krigen er slutt» røbet sitt sikre grep på politiske roller, gir et utmerket bilde av en venstre-politiker som blir drept under en freds-demonstrasjon. *François Perrier* og *Jean-Louis Trintignant* spiller godt, henholdsvis en korrupt og en hederlig statsadvokat, og *Irene Pappas* — den store greske film-tragediennen — gir et prektig bilde av politikerens hustru. Men filmen er først og fremst regissørens — her er handling, indignasjon og karakteristikk i fin blanding. Sjelden har det vel på filmallerretet vært klarlagt så anskuelig hvorfor det er en menneskelig katastrofe når friheten, demokratiet og rettssikker-

heten først bryter sammen i et samfunn, og den velmente — eller slett ikke så velmente — politiske dumhet overtar styret. Den politiske film er kommet for å bli. Dette er et meget begavet eksemplar av arten.

HJERTETS LIV

Fjernere fra den ovennevnte films larmende handling og lidenskap var det ikke mulig å komme, enn gjennom Robert Bressons «Et kvinnesinn». Bresson er puritaneren i fransk film: Bildene — som er valgt og skåret med edel skjønnhet og ledsaget av minst mulig ord — skal peke ut over seg selv, de er bare veivisere inn mot menneskenes hjerter. Den ytre verden er kulisser, det er i sinnet det foregår.

Alle hans filmer, hvorav de fleste er blitt topper i filmhistorien, er gjennomtrengt av en ekte katolsk ærbødighet for det indre liv, et ømt vemod over det svake og sårbare menneske som lytter i håp etter sin befrielse. «Et kvinnesinn» er bygget over en novelle av Dostojevskij, en enkel

ekteskaphistorie om to mennesker som lever hver sin vei og aldri egentlig møtes. Den ene fører det i døden, som ensomhetens ytterste bekræftelse. Det lyder både tynt og trist. Men i hendene på en kunstner som Bresson blir det en film som fester seg i minnet, om mennesker som arbeider utfordrende videre i ens egen medfølelse. Så stille og fint kan altså dette ofte larmende medium tale, om den forståelse mennesker skylder — og ofte nekter — hver andre.

brm.

De to bildene er fra den første filmen *brm.* omtaler idag: «Z». En hederlig statsadvokat retter anklagen mot den mektige oberst.

NR. 22.

Neste nummer av bladet kommer den 29. november.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., D. J. Boers O.F.M., Mirjam Kuollmüller C.S.J.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene. Kr. 25 pr. år, kr. 12.50 pr. ½ år. Utlandet kr. 30.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.